

DOI [https://doi.org/10.58442/2218-7650-2024-28\(57\)-160-175](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2024-28(57)-160-175)  
УДК 377.1-057.212

**Савченко Віталій Анатолійович,**

здобувач вищої освіти рівня доктор філософії  
кафедри економіки, підприємництва та менеджменту  
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології  
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».  
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0009-0009-6372-9951>  
[3480348@gmail.com](mailto:3480348@gmail.com)

## **ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОЇ ДИДАКТИКИ**

**Анотація.** У статті обговорюються теоретичні та методичні аспекти розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики. Вивчено український та зарубіжний досвід щодо особливостей розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, зокрема менеджерів. Зроблено висновки про те, що основою особливості, яка впливає на розвиток професійної компетентності майбутнього менеджера є усвідомлення майбутнім фахівцем переваг сучасної економіки та бізнес-адміністрування, вміння користуватися цифровими досягненнями суспільства та ефективно використання управлінських функцій при прийнятті професійних рішень. Вивчаючи методологічні підходи українських та зарубіжних вчених уточнено поняття «професійна компетентність менеджера», яке представляє собою якісну характеристику особистості фахівця, що включає систему науково-технічних знань, зокрема цифрових навичок. Доведено, що організація освітнього процесу при підготовці майбутніх менеджерів має ґрунтуватися на принципах системності, міждисциплінарності, професійної спрямованості, інтерактивності, обліку регіональних особливостей, гейміфікації, застосування компетентнісних регламентів, дії та особистісно орієнтованого підходу засобами цифрової дидактики. Охарактеризовано ключові аспекти процесу розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики. Проаналізовано проблему використання компетентнісного підходу в освіті крізь призму досліджень українських та зарубіжних учених. З'ясовано, що підґрунтям професійної компетентності є формування професійної культури сучасного менеджера, яке включає в себе цінності, установки, моделі та норми поведінки, що виникають у результаті

господарської діяльності, освіти і простого спілкування між людьми.

**Ключові слова:** компетентність; професійна компетентність; здобувач освіти; менеджер; цифрова дидактика.

## **ВСТУП / INTRODUCTION**

**Постановка проблеми / Statement of the problem.** Одним із актуальних завдань, які стоять перед українською системою освіти, є підвищення якості вищої професійної освіти. Її рішення пов'язане з модернізацією змісту, оптимізацією технології організації освітнього процесу та, звичайно, переосмисленням мети та результату освіти.

У сучасних умовах від рівня професійної компетентності менеджера залежить раціональність прийнятих рішень, терміни реалізації економічних планів та результативність господарської діяльності організації. Сучасний менеджер сьогодні має вміти вирішувати як типові так і складні аналітичні завдання, тобто аналізувати поточний і прогнозувати майбутній стан економічних об'єктів і процесів, мислити і діяти в умовах ринку та швидкоплинних геополітичних змін, знаходити раціональні рішення, засновані на ґрунтовних професійних знаннях.

Поставлені завдання актуалізують необхідність в підготовці компетентних менеджерів, які мають глибокі знання, уміють креативно мислити, приймати ефективні управлінські рішення, володіють сучасними інструментами менеджменту, мають навички командної роботи, здатні забезпечити сталий розвиток підприємств національної економіки та впроваджувати стандарти соціальної відповідальності бізнесу. У контексті цих вимог зростає необхідність формування та розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів. Сучасна освітня галузь інтегрує зміст менеджерської та економічної освіти, і, розвиваючи професійну компетентність, майбутньому менеджеру важливо компетентно реалізовувати в своїй професійній діяльності економічні знання, вміння, навички, цінності, досвід здійснення управлінської діяльності, використовуючи засоби цифрової дидактики. Таким чином, зазначені вимоги щодо фахівця нової генерації, який володіє сучасними знаннями уміннями і навичками здатний їх застосовувати у майбутній професійній діяльності та розвивати упродовж життя, визначають актуальність проблеми особливості розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики, тому тема дослідження є актуальною і перспективною.

**Аналіз (основних) останніх досліджень і публікацій / Analysis of (major) recent research and publications.** У сфері професійної педагогіки виникає потреба в модернізації дидактичного підходу до професійної

освіти з урахуванням сучасних тенденцій розвитку суспільства, зокрема в умовах цифровізації. Предметом наукових дискусій є проблема розвитку професійних компетенцій взагалі та майбутніх менеджерів зокрема. Так І. Каньковський, Ю. Козловський, Л. Оршанський, Д. Чернілевський та ін. вивчають системи професійної підготовки в інженерно-технічних галузях, вказуючи можливі шляхи їх удосконалення та розробляючи нові форми, методи та технології. Вчені наголошують на важливості орієнтації на формування та розвиток професійних компетенцій здобувачів вищої освіти, що сприятиме успішному вирішенню ними професійних завдань у майбутній професійній діяльності, В. Ковальчук та В. Сорока зазначають, що у рамках освітніх змін відбувається перехід до впровадження нових цифрових технологій, підхід до формування набору компетенцій майбутніх спеціалістів. До цього комплексу входять професійний потенціал та творчі здібності майбутнього менеджера, необхідні для ефективної роботи у вибраній управлінській сфері. У таких умовах випускник закладу вищої освіти, використовуючи наявні загальнокультурні, загальнопрофесійні та спеціальні компетенції, а також особисті якості, що мають професійне значення, може швидко психологічно та професійно адаптуватися до нового робочого середовища. Здатний виконувати професійні обов'язки відповідно до корпоративних професійних стандартів та бути успішним у таких ключових сферах діяльності, як виробничо-технологічна, організаційно-управлінська, проектно-технологічна та логістично-плануюча М. Євтух та Н. Терентьєва охарактеризували ключові аспекти процесу формування особистості фахівців професійної освіти з новим типом мислення. Особливу увагу вчені приділяють визначенню ключових аспектів інноваційної діяльності в контексті концепції відкритої освіти. Основний акцент робиться на формування особистості з новим творчим та інноваційним мисленням, що володіє здатністю до самовдосконалення, самореалізації та генерування конструктивних пропозицій, які можуть бути реалізовані в практичній професійній та громадській діяльності. Наукові дослідження Т. Бурлаєнко, О. Дубініної, О. Кучми, С. Філатової щодо визначення принципів та підходів, спрямованих на формування професійних компетенцій майбутніх спеціалістів в умовах обов'язкового дистанційного навчання в Україні в умовах воєнного стану. Вчені підкреслили, що розвиток професійних компетенцій майбутніх спеціалістів має забезпечувати реалізацію різних функцій у професійній діяльності, зокрема мотиваційний, гностичний, практико-операційний, комунікативний та контрольний-оцінний. Ми згодні із твердженням, що побудова взаємодії у сфері дистанційного навчання

ґрунтується на принципах системності, міждисциплінарності, професійної спрямованості, інтерактивності, обліку регіональних особливостей, гейміфікації, застосування компетентнісних регламентів, дії та особистісно-орієнтованого підходу засобами цифрової дидактики. Такий підхід сприятиме якісній освіті кваліфікованих спеціалістів, які мають широкий спектр знань та професійних навичок, демонструють здатність удосконалювати робочий процес з використанням новітніх цифрових технологій та мають можливість розвиватися самостійно, використовуючи власний потенціал – розвиток.

Постійне вдосконалення технологій та цифровізація всіх галузей національної економіки визначають необхідність оновлення змісту професійних компетенцій спеціаліста у сфері професійної освіти. Важливо, щоб компетенції, зазначені у програмах освітньої підготовки, відповідали вимогам сучасного ринку праці, сприяли науково-технічному та соціальному розвитку України та інтеграції країни з європейським та світовим простором. Науково-технічний прогрес, що супроводжується інтеграцією різних сфер діяльності, консолідує та актуалізує проблему розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики.

## **МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS**

**Метою** нашого дослідження передбачено теоретичне та методичне обґрунтування розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики.

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

- здійснити аналіз теоретичних аспектів досліджуваної проблеми;
- визначити особливості розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики.

## **ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ / THEORETICAL FRAMEWORK**

Формування і подальший розвиток управлінця як менеджера нині можливе лише на засадах компетентнісного підходу в професійній підготовці, поєднання у ній науково-теоретичних досягнень вітчизняної педагогічної науки, передової практики, здобутків провідних світових шкіл менеджменту, що забезпечить високий рівень компетентності його як менеджера – висококваліфікованого професіонала, сучасного освітнього лідера.

Розвиток ринкових відносин в Україні, інтеграція до Євросоюзу та орієнтація на європейський освітній простір, швидкі зміни інформаційних технологій та військова агресія росії на Україну постійно впливають на

зміну інфраструктури ринку праці та зростання вимог до підготовки компетентних фахівців. Як зазначають західні експерти, креативна освіта – перспектива майбутнього, а модель спеціаліста – не кваліфікаційна, а компетентнісна. У нашому дослідженні нами з'ясовано значення вихідних понять «компетентність», «компетенція», «компетентний».

У «Новому словнику української мови» зазначені терміни мають таке пояснення: «*Компетентний* – 1. Який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чимось добре обізнаний, тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований. 2. Який має певні повноваження; повноправний, повновладний. *Компетенція* – це добра обізнаність із чим-небудь, коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи» [11]. Здійснивши аналіз зазначених термінів у словниках, зокрема в Оксфордському [19], педагогічному [13], енциклопедії освіти [6] ми визначили, що поняття «компетентність» визначається як авторитетність, обізнаність, поінформованість, адекватна кваліфікація, достатні вміння, якість, стан; «компетентний» як здібний до вирішення справи, досвідчений у певній галузі, колі питань, а «компетенція» – це коло повноважень, питань, обов'язків у якому посадова особа володіє знаннями, вміннями, досвідом.

Розглянемо значення вище зазначених термінів у психолого-педагогічних працях зарубіжних і вітчизняних науковців.

Д. Равен у праці «Компетентність у сучасному суспільстві» вперше дав розгорнуте пояснення поняттю «компетентність», зазначивши, що воно включає в себе велику кількість незалежних один від одного компонентів. Одні компоненти він відносить до когнітивної сфери, а інші – до емоційної. Д. Равен вважає, що окремі компоненти тієї чи іншої сфери можуть замінити один одного як складові ефективної поведінки. Тому науковець розрізняє види компетентності, вважаючи їх суттю мотивованих здібностей [16]. Жак Делор, французький економіст і політик, видатний європейський діяч, президент Європейської Комісії, у доповіді міжнародної комісії з освіти для XXI століття «Освіта: прихований скарб» визначив «чотири опори», на яких розвиватиметься освіта, виокремивши, тим самим, глобальні компетентності: навчитися пізнавати, навчитися робити, навчитися жити разом, навчитися жити.

Значної уваги дослідження компетентності приділено авторитетними міжнародними освітніми організаціями у галузі освіти. За результатами досліджень було визначено «компетентність» як:

- фундаментальні шляхи навчання, загальні, або ключові вміння, ключові уявлення, опори або опорні знання, базові вміння, кроснавичальні вміння або навички, ключові кваліфікації [15];

- здатність використовувати знання і уміння у нових ситуаціях (експерти країн Європейського Союзу [12]);
  - здатність застосовувати знання та вміння ефективно й творчо у міжособистісних відносинах – ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті так само, як і в професійних ситуаціях. *Компетентність* – поняття, що логічно походить від ставлень до цінностей та від умінь до знань (ЮНЕСКО [17]);
  - здатність кваліфіковано діяти, виконувати завдання або роботу. Складовими компетентності є знання, навички і ставлення, які сприяють особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення визначених стандартів у професійній галузі або виробничій діяльності (міжнародний департамент стандартів [18]);
  - досліджуючи проблеми компетентності Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) дійшла такого висновку: сучасне життя вимагає від людини набуття ключових компетентностей; формування компетентностей відбувається під впливом багатьох чинників; відбір ключових компетентностей має здійснюватися на фундаментальному рівні та враховувати світоглядні ідеї щодо суспільства й індивідуума та їх взаємодії; при відборі ключових компетентностей необхідно враховувати вплив культурного та інших контекстів того чи іншого суспільства, країни; на відбір та ідентифікацію ключових компетентностей впливають суб'єктивні чинники, пов'язані з самою людиною (вік, стать, соціальний статус тощо); визначення та відбір ключових компетентностей потребує широкого обговорення серед інших фахівців та представників різноманітних соціальних груп [12];
  - експерти державних і недержавних освітніх організацій Швейцарії, США та Канади DESECO з різних галузей (здоров'я, освіти, бізнесу) визначають «компетентність», як здатність забезпечити індивідуальні та соціальні потреби, виконувати поставлені завдання. Вони вважають, що компетентність ґрунтується на поєднанні цінностей, емоцій, ставлень і практичних навичок, поведінкових компонентів, знань і вмінь, всього того, що мобілізує до активної дії. Експерти також вказують на провідне значення ключових компетентностей. Серед них найбільш значимими вони виділяють автономну діяльність, уміння функціонувати в соціальних гетерогенних групах, інтерактивне використання засобів [15].
- Українські науковці також проводять дослідження проблем використання компетентнісного підходу в освіті. Зокрема, можна виділити такі напрями досліджень:

- компетентнісний підхід в освіті (Н. Бібік, О. Дубініна, О. Овчарук, О. Пометун);
- професійна підготовка на основі стандарту компетентності (В. Аніщенко, А. Михайличенко);
- професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу (В. Бондар, О. Боднар, Г. Єльнікова, В. Маслов, З Рябова);
- професійна компетентність учителів (В. Саюк, В. Стрельников, Л. Шевчук);
- окремі види компетентностей: життєтворча компетентність (І. Єрмаков, І. Ящук), етична компетентність (Т. Бурлаєнко), економічна компетентність (О. Ануфрієва, Г. Дмитренко, В. Саюк, О. Семенов), соціальна компетентність (В. Ковальчук), цивілізаційна компетентність (К. Корсак).

У праці «Професійна підготовка на основі стандарту компетентності» В. Аніщенко та А. Михайличенко розглядають поняття «компетентність» ширше ніж поняття «кваліфікація». Вони підкреслюють, що компетентність – це реальна здатність досягати мети або результату у професійній діяльності, тоді як кваліфікація – потенційна здатність професійно виконувати завдання. На думку науковців, компетентність включає в себе професійні знання, навички, досвід, ставлення до справи та особистісні якості [1].

Як «сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» визначає компетентність С. Гончаренко [7].

Н. Бібік, вважає поняття «компетенція» похідним і вужчим порівняно з поняттям «компетентність». Науковець вважає, що «компетенція» – це соціально закріплений освітній результат, а «компетентність» – оцінна категорія, яка визначає людину як суб'єкта професійної діяльності, її здатність успішно виконувати свої функції [4].

Інший український дослідник В. Маслов під компетентністю розуміє: «систему теоретико-методологічних, нормативних положень, наукових знань, а також організаційно-методичних, технологічних умінь, що об'єктивно необхідні особистості для виконання посадово-функціональних обов'язків, а також відповідні моральні і психологічні якості» [10].

Управлінську компетентність керівника на основі знань і вмінь розглядає Г. Єльнікова [9].

О. Пометун розуміє «компетентність», як «спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у

процесі навчання. вони дозволяють людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати, незалежно від контексту проблеми, характерні для певної сфери діяльності» [14].

Отже, аналіз досліджень вітчизняних науковців також свідчить про те, що поняття «компетентність» вони розуміють як сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, готовність до виконання професійних функцій, здатність успішно використовувати свої повноваження на основі професійних й особистих якостей працівника. А термін «компетенція» пояснюють як коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи. Науковці зазначають, що у межах своєї компетенції працівник може бути компетентним або некомпетентним у деяких поняттях, тобто мати компетентність у певній сфері діяльності. Оскільки розглядається підготовка фахівців у ЗВО, то одним із результатів освіти і буде формування ключових компетентностей, необхідних для діяльності у різних сферах суспільного життя. Таких положень будемо дотримуватися і ми, визначаючи сутність економічної компетентності майбутніх менеджерів освіти.

Підсумовуючи вище зазначене, можемо зробити висновок, що виникнення компетентнісного підходу наприкінці минулого століття, стало можливим завдяки вивченню ринку праці та його потреб. вимоги до фахівця ставилися не стільки у форматі знань, як у здатності їх використовувати у професійній діяльності, тобто перевага надавалася працівнику, готовому працювати в команді, самостійно вирішувати проблеми, готового до самовдосконалення і самоосвіти.

Окрему увагу науковці приділяють такому поняттю як «професійна компетентність». В літературі наголошується на тому, що при підготовці будь-якого фахівця слід чітко уявляти чим характеризується його професійна компетентність, в чому його сутність та з яких структурних компонентів вона складається.

Питання професійної компетентності розглядаються в роботах як українських так і зарубіжних вчених. Сучасні підходи і трактовки дещо розрізняються. Існуючи сьогодні в західній літературі визначення професійної компетентності як «поглибленого знання», «стан адекватного виконання задачі», «здатність до актуального виконання діяльності» та інші не повною мірою конкретизують зміст цього поняття. Дана проблема з 90-х років активно вивчається також і російськими вченими. Частіше за все це поняття вживається інтуїтивно для підкреслення високого рівня кваліфікації та професіоналізму. Якщо зробити спробу визначити місце компетентності в системі рівнів професійної майстерності, то вона



знаходиться між старанністю та досконалістю. У педагогіці вчені розглядають дану категорію як складовий компонент «загальнокультурної» компетентності. Ряд вчених трактують її як «рівень освіченості фахівця» (Т. Бурлаєнко, О. Дубініна), або розглядають професійну компетентність як системне явище, яке включає знання, уміння, навички, професійно вагомі якості особистості фахівця, які забезпечують виконання ним своїх професійних обов'язків (О. Ануфрієва, М. Морозова). І Балягіна трактує її як характерну якість підготовки фахівця, потенціал ефективності трудової діяльності. Під професійною компетентністю автор розуміє «технічну підготовленість робітника до виконання професійних функцій, пов'язаних із спеціалізацією [3].

Наприклад, у своїй праці О. Дубініна вказує, що «професійна компетентність – є нормативною моделлю компетентності фахівця, відображаючи науково обґрунтований склад професійних знань, умінь і навичок» [8].

## **МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS**

У процесі дослідження використовувалися такі методи: монографічний, порівняння, метод логічного узагальнення, метод аналізу і синтезу, термінологічний аналіз для визначення сутності й змісту ключових понять за проблемою дослідження.

## **РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS**

Професійну компетентність можна представити як якісну характеристику особистості фахівця яка включає систему науково-технічних знань, зокрема цифрових навичок; професійних умінь і навичок; наявність стійкої потреби в тому, щоб бути компетентним та інтересу до професійної компетентності свого профілю.

Професіоналізм сучасного менеджера не може розглядатись поза менеджерсько-підприємницьким контекстом важливим для сучасного бізнесу. На думку К. Бояринової, М. Кравченко, К. Копішинської, менеджмент – це управління людською діяльністю, управління бізнес-процесами і безпосередньо суб'єктами господарювання; бізнес – будь-яка комерційна діяльність, що приносить прибуток; менеджмент в бізнесі – комплекс заходів з планування, аналітики та організації підприємницької діяльності з метою досягнення позитивного фінансового результату [5].

Сьогодні, як ніколи, якість виробничої діяльності, в значній мірі, визначається рівнем менеджерської освіти керівника. Менеджерська освіта формує сучасний світогляд і відіграє велику соціально-економічну

роль в розвитку всього народного господарства. Менеджерська освіта впливає на особистісні якості людини шляхом формування управлінсько-підприємницького мислення, а також економічної грамотності, а відтак слугує підвищенню працездатності майбутнього менеджера.

Ринкова економіка та події останніх років пандемія COVID-19, війна в Україні, як відомо, висуває якісно нові вимоги до підготовки менеджерів, оскільки в таких непередбачуваних умовах характер їх діяльності, на відміну, наприклад, від інженера чи лікаря, суттєво змінюється. Майбутні менеджери мають оволодіти сумою знань теорії і практики економіки та бізнес-адміністрування: закономірностей, принципів, методів і форм управління різними установами; набути необхідних умінь і навичок проектування розвитку об'єктів підприємництва державного та приватного сектору; сутністю та механізмом передбачення можливих варіантів розвитку організації в умовах геополітичних змін.

Формування менеджерів нової генерації, які усвідомлюють переваги сучасної економіки та бізнес-адміністрування, користуються цифровими досягненнями та ефективним інструментарієм, співставляють рівень управлінських знань і культури із власним професіоналізмом – закономірний процес. І сьогодні, цей процес є особливо важливим, з огляду на підвищену увагу в світі до проблеми якості підготовки менеджерів, де цифрові навички, менеджерська едукація, економічна освіта, володіння декількома іноземними мовами є вагомими складовими професійної компетентності менеджера.

Сучасна наука бізнес-адміністрування спрямована на розвиток та підвищення компетентності молодих спеціалістів, їхніх професійних, на виховання у них турботливості про інтереси суспільства, примноження його національного багатства, його економічної міцності, а також виховання почуття господаря, ділової ініціативності, організованості, дисциплінованості, вміння працювати економічно і високопродуктивно у відповідності з принципами ринкової економіки, відігравати певні економічні ролі за умов ринкових реалій, працювати в крос культурному суспільстві [2]. В умовах інтеграції України в світову економіку, знання менеджерсько-підприємницького спрямування забезпечать майбутнім фахівцям здатність до сприйняття нової інформації, мобільність, можливість активно адаптуватись до нових швидко змінюваних умов.

Підґрунтям професійної компетентності є формування професійної культури сучасного менеджера. Професійна культура – ціннісно-мотиваційна система, проекція культури (глобальної, національної та регіональної) на сферу соціально-економічних відносин. Вона включає

цінності, установки, моделі та норми поведінки, що виникають у результаті господарської діяльності, освіти і простого спілкування між людьми. Тому професійна культура, менеджерська освіта, професійна компетентність є важливими складовими професійної підготовки майбутніх менеджерів.

Узагальнюючи дані щодо наукових визначень та, спираючись на власний досвід, сформулюємо визначення професійної компетентності майбутнього менеджера як здатність результативно здійснювати управлінську діяльність у галузі бізнес-адміністрування, на основі ґрунтовних знань, умінь, навичок і особистісних якостей для ефективного розвитку організації (установи) в умовах ринкової конкуренції та геополітичних трансформацій. Аналіз основних дефініцій дослідження в контексті визначеної проблеми дав змогу визначити, що розвиток професійної компетентності майбутніх менеджерів – це багатоетапний, динамічний процес цілеспрямованої підготовки керівника, який інтегрує в собі ціннісно-мотиваційний; змістовно-процесуальний; рефлексійно-корекційний етапи, результатом якого є синтез знань, практичних умінь управління в швидкозмінних ринкових умовах для забезпечення конкурентоздатності організації.

## **ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS**

З метою визначення особливостей розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики нами було проаналізовано наукові праці українських та зарубіжних вчених та зроблено такі висновки, зокрема:

- розвиток професійних компетенцій майбутніх спеціалістів має забезпечувати реалізацію різних функцій у професійній діяльності, зокрема мотиваційний, гностичний, практико-операційний, комунікативний та контрольний-оцінний;
- організація освітнього процесу при підготовці майбутніх менеджерів має ґрунтуватися на принципах системності, міждисциплінарності, професійної спрямованості, інтерактивності, обліку регіональних особливостей, гейміфікації, застосування компетентнісних регламентів, дії та особистісно-орієнтованого підходу засобами цифрової дидактики;
- уточнено, що поняття «професійна компетентність менеджера» представляє собою якісну характеристику особистості фахівця яка включає систему науково-технічних знань, зокрема цифрових навичок;
- встановлено, що основою особливістю, яка впливає на розвиток професійної компетентності майбутнього менеджера є усвідомлення

майбутнім фахівцем переваг сучасної економіки та бізнес-адміністрування, вміння користуватися цифровими досягненнями суспільства та ефективно використовувати управлінські функції при прийнятті професійних рішень.

**Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі / Prospects for further research in this direction.** З огляду на вище сказане виникає потреба у подальшому дослідженні, яке розкриє більш ґрунтовно методологічні підходи до розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів засобами цифрової дидактики.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES**

- [1] В. Аніщенко, А. Михайличенко, *Професійна підготовка на основі стандарту компетентності*. Київ, Україна, 1996.
- [2] Л. В. Балабанова, О. В. Сардак, *Організація праці менеджера*. – 2-е вид., перероб. та доп. Київ, Україна : ВД «Професіонал», 2007.
- [3] І. А. Балягіна, М. А. Богорад, Г. О. Ковальчук, *Методика викладання економіки*. Київ, Україна : КНЕУ, 2003.
- [4] Н. М. Бібік, «Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування», у *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Серія. Бібліотека з освітньої політики. Київ, Україна : К.І.С., 2004, с. 47–52.
- [5] К. О. Бояринова, М. О. Кравченко, К. О. Копішинська, *Бізнес-менеджмент і адміністрування*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://ela.kpi.ua/items/c8223403-78b7-4f12-b563-e19f2e44c60a> Дата звернення: Квіт. 02, 2024.
- [6] Т. І. Бурлаєнко, «Компетентність. Компетентності», у *Енциклопедія освіти*; В. Г. Кремень, Ред. – 2-ге вид., допов. та перероб. Київ, Україна : Юрінком Інтер, 2021, с. 470.
- [7] С. Гончаренко, *Український педагогічний словник*. Київ, Україна : Либідь, 1997.
- [8] О. Дубініна, А. Боровик, «Формування дослідницької компетентності майбутнього вчителя історії у процесі фахової підготовки», *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*, вип. 24(53), с. 10–23, 2023. [Електронний ресурс]. Доступно: [http://umo.edu.ua/images/content/nashi\\_vydanya/visnyk\\_PO/24\\_53\\_2023/pedagogy/Bulletin\\_24\\_53\\_Pedagogika\\_Borovyk\\_Dubinina.pdf](http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/24_53_2023/pedagogy/Bulletin_24_53_Pedagogika_Borovyk_Dubinina.pdf) Дата звернення: Квіт. 02, 2024.
- [9] Г. В. Єльнікова, *Управлінська компетентність*. Київ, Україна : Ред. загальнопед. газет, 2005.

- [10] В. І. Маслов, *Наукові основи та функції процесу управління загально-освітніми навчальними закладами*. Тернопіль, Україна : Астон, 2007.
- [11] *Новий тлумачний словник української мови: у 4 т.*; В. Яременко, О. Сліпушко, Ред. Київ, Україна : Аконіт, 2000.
- [12] О. В. Овчарук, «Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти», у *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Бібліотека з освітньої політики*; О. В. Овчарук, Ред. Київ, Україна : К.І.С., 2004, 112 с., с. 6–16.
- [13] «Педагогічний словник», *Шкільний світ*, № 6/7, с. 18, 2001.
- [14] О. І. Пометун, «Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн», у *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Бібліотека з освітньої політики*; О. В. Овчарук, Ред. Київ, Україна : К.І.С., 2004, 112 с., с. 16–26.
- [15] Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD. [Online]. Available: <https://www.deseco.ch/bfs/deseco/en/index/01.parsys.70925.downloadList.59988.DownloadFile.tmp/2001annualreport.pdf>  
Application date: April 02, 2024.
- [16] J. Raven, H. K. Lewis & Co, «Competence in modern society--its identification, development and release», *Journal of Economic Psychology, Elsevier*, vol. 6(4), p. 420–422, 1984.
- [17] «Quality education and competencies for life», *Workshop 3. Background Paper*, p. 6, 2004.
- [18] Spector, J. Michael; de la Teja, Ileana, "Competencies for Online Teaching. ERIC Digest", *ERIC Custom Transformations Team*, p.1–3, 2006. [Online]. Available: <https://eric.ed.gov/?id=ED456841> Application date: April 02, 2024.
- [19] The Oxford Dictionary. Oxford: Oxford University press, 1977.

## FEATURES OF PROFESSIONAL COMPETENCE DEVELOPMENT OF FUTURE MANAGERS USING DIGITAL DIDACTIC MEANS

**Vitalii Cavchenko,**


PhD student (Educational, pedagogical sciences)

Department of Economy Entrepreneurship and Management

Educational and Scientific Institute of Management and Psychology

SIHE «University of Educational Management».

Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0009-0009-6372-9951>  
[3480348@gmail.com](mailto:3480348@gmail.com)

**Abstract.** The article discusses the theoretical and methodological aspects of the development of professional competence of future managers by means of digital didactics. Ukrainian and foreign experience regarding the peculiarities of the development of professional competence of future specialists, in particular managers, has been studied. It was concluded that the main feature that affects the development of the future manager's professional competence is the future specialist's awareness of the advantages of the modern economy and business administration, the ability to use the digital achievements of society and the effective use of management functions when making professional decisions. Studying the methodological approaches of Ukrainian and foreign scientists clarified the concept of "professional competence of a manager", which is a qualitative characteristic of a specialist's personality, which includes a system of scientific and technical knowledge, in particular digital skills. It has been proven that the organization of the educational process in the preparation of future managers should be based on the principles of systematicity, interdisciplinary, professional focus, interactivity, accounting for regional features, gamification, application of competence regulations, action and a person-oriented approach by means of digital didactics. The key aspects of the process of developing the professional competence of future managers by means of digital didactics are characterized. The problem of using the competence approach in education is analyzed through the prism of research by Ukrainian and foreign scientists. It was found that the basis of professional competence is the formation of the professional culture of a modern manager, which includes values, attitudes, models and norms of behavior that arise as a result of economic activity, education and simple communication between people.

**Keywords:** competence; professional competence; student of education; manager; digital didactics.

#### **ПЕРЕКЛАД, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / TRANSLATED AND TRANSLITERATED**

- [1] V. Anishchenko, A. Mykhailychenko, Profesiina pidhotovka na osnovi standartu kompetentnosti. Kyiv, Ukraina, 1996. (in Ukraine)
- [2] L. V. Balabanova, O. V. Sardak, Orhanizatsiia pratsi menedzhera. – 2-e vyd., pererob. ta dop. Kyiv, Ukraina : VD «Profesional», 2007. (in Ukraine)
- [3] I. A. Baliahina, M. A. Bohorad, H. O. Kovalchuk, Metodyka vykladannia ekonomiky. Kyiv, Ukraina : KNEU, 2003. (in Ukraine)

- [4] N. M. Bibik, «Kompetentnisnyi pidkhd: refleksyvnyi analiz zastosuvannia», u Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy. Serii. Biblioteka z osvitoi polityky. Kyiv, Ukraina : K.I.S., 2004, s. 47–52. (in Ukraine)
- [5] K. O. Boiarynova, M. O. Kravchenko, K. O. Kopishynska, Biznes-menedzhment i administruvannia. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://ela.kpi.ua/items/c8223403-78b7-4f12-b563-e19f2e44c60a> Data zvernennia: Kvit. 02, 2024. (in Ukraine)
- [6] T. I. Burlaienko, «Kompetentnist. Kompetentnosti», u Entsyklopediia osvity; V. H. Kremen, Red. – 2-he vyd., dopov. ta pererob. Kyiv, Ukraina : Yurinkom Inter, 2021, s. 470. (in Ukraine)
- [7] S. Honcharenko, Ukraïnskyi pedahohichni slovnyk. Kyiv, Ukraina : Lybid, 1997. (in Ukraine)
- [8] O. Dubinina, A. Borovyk, «Formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia istorii u protsesi fakhovoi pidhotovky», Visnyk pisliadyplomnoi osvity. Serii «Pedahohichni nauky», vyp. 24(53), s. 10–23, 2023. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: [http://umo.edu.ua/images/content/nashi\\_vydanya/visnyk\\_PO/24\\_53\\_2023/pedagogy/Bulletin\\_24\\_53\\_Pedagogika\\_Borovyk\\_Dubinina.pdf](http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/24_53_2023/pedagogy/Bulletin_24_53_Pedagogika_Borovyk_Dubinina.pdf) Data zvernennia: Kvit. 02, 2024. (in Ukraine)
- [9] H. V. Yelnykova, Upravlinska kompetentnist. Kyiv, Ukraina : Red. zahalnoped. hazet, 2005. (in Ukraine)
- [10] V. I. Maslov, Naukovi osnovy ta funktsii protsesu upravlinnia zahalnoosvitnimy navchalnymy zakladamy. Ternopil, Ukraina : Aston, 2007. (in Ukraine)
- [11] Novyi tlumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy: u 4 t.; V. Yaremenko, O. Slipushko, Red. Kyiv, Ukraina : Akonit, 2000. (in Ukraine)
- [12] O. V. Ovcharuk, «Rozvytok kompetentnisnoho pidkhodu: stratehichni oriientyry mizhnarodnoi spilnoty», u Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy. Biblioteka z osvitoi polityky; O. V. Ovcharuk, Red. Kyiv, Ukraina : K.I.S., 2004, 112 s., s. 6–16. (in Ukraine)
- [13] «Pedahohichni slovnyk», Shkilnyi svit, № 6/7, s. 18, 2001. (in Ukraine)
- [14] O. I. Pometun, «Teoriia ta praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentnisnoho pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krain», u Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy. Biblioteka z osvitoi polityky; O. V. Ovcharuk, Red. Kyiv, Ukraina: K.I.S., 2004, 112 s., s. 16–26. (in Ukraine)

- [15] Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD. [Online]. Available: <https://www.deseco.ch/bfs/deseco/en/index/01.parsys.70925.downloadList.59988.DownloadFile.tmp/2001annualreport.pdf>  
Application date: April 02, 2024. (in English)
- [16] J. Raven, H. K. Lewis & Co, «Competence in modern society--its identification, development and release», Journal of Economic Psychology, Elsevier, vol. 6(4), p. 420–422, 1984. (in English)
- [17] «Quality education and competencies for life», Workshop 3. Background Paper, p. 6, 2004. (in English)
- [18] Spector, J. Michael; de la Teja, Ileana, "Competencies for Online Teaching. ERIC Digest", ERIC Custom Transformations Team, p. 1–3, 2006. [Online]. Available: <https://eric.ed.gov/?id=ED456841> Application date: April 02, 2024. (in English)
- [19] The Oxford Dictionary. Oxford: Oxford University press, 1977. (in English)

*Стаття надійшла до редакції  
03 квітня 2024 року*

